

244 EGYIPTOMI MŰMIÁK

– a Szépművészeti Múzeumban

Egy balszamozási imában így szól az egyiptomi pap a pólyába burkolt múmia felett: „Te ismét élni fogsz, örökké élni fogsz, újból ifjú leszel, mindörökké!”

A halottas ágyon vászon-szalagokkal körülcsavart, díszekkel borított múmia fekszik, arcát festett maszkborítja. A halott fölé különös lény hajol: embertestű, sakálfejű alak. Két kezét a beburkolt holttesten nyugtatja. Az egyiptomi vallás istenvilágában őt Anubisz-nak nevezik, a Temető Urá-nak és a Balszamozó Csarnok Urá-nak. Az egyiptomiak a balszamozási szertartások isteni védnökeként tisztelték, s alakja olyan szorosan hozzánőtt a halotti kultusz-cselekményekhez, hogy a mumifikálási eljárásnál a műveleteket irányító pap is Anubisz-maszkot viselt. A pap a holttest tartásának minden részletét fennhangon előadott imával kísérte. A hieroglif-feliratok és a papyrusok szövegeinek megfejtése nyomán kibontakozik az egykori balszamozási rítus; tartalmuk kiegészíti a görög Hérodotosz részletes leírását.

A Szépművészeti Múzeum egyiptomi osztályának június 20-án megnyílt új időszaki kiállítása az egyiptomi kultúra és vallás egyik érdekes, sokat említett, de részleteiben a látogatóknak kevésbé magyarázott területét mutatja be: a balszamozási eljárást és a hozzákapcsolódó halotti kultusztárgyakat. E tematikus kiállítás keretében a szemléltetés olyan eszközeinek alkalmazására nyílt mód, ami az állandó jellegű, a kultúra fejlődését kizárólag emlékannyal reprezentáló kiállításban nem lehetséges. Most a fényképpel, felirattal, egyiptomi szövegfordításokkal el-

Múmiát balszamozó Anubisz istenség. Sírifestmény.
(I. e. II. évezred vége)

(Szeneci Mária felvétele)

látott anyag sírépületeket, halotti kamrákat, temetkezési kultuszt ábrázoló falfestményeket, épségben fennmaradt múmiákat, mágikus emlékeket, dekoratív díszű koporsókat magyaráz.

A tartósító folyadékkal átitatott, gyantától és olajtól megbarnult múmiapólyák, rojtos szélű kendők, a szalagok közé elhelyezett mágikus amulettek, a halott nyakába fűzött élénkszíni fajansz

nyakláncok, a testet borító gyöngyháló, a bepólyált fejre illesztett kartonázs- vagy stukkómaszk: a halott továbbélését elősegíteni kívánó cselekmények egy-egy állomását jelzik.

Feltűnnek a földművelő szerszámokkal ábrázolt, úgynevezett *usébt*-szobrocskák, amelyeknek az volt a feladatuk, hogy a halott nevében dolgozzanak a túlvilági mezőkön. Feltűnik *Ozirisz* alakja is, akit a halottak birodalmának uralkodójaként tisztelték; múmiaformájú alakjában a halál és az újjászületés gondolata öltött testet.

A zirci múzeumból nemrég idekerült, színes festésű fakoporsóban a *Rer* nevű nő bepólyált múmiája fekszik. A koporsó ábrázolásai szoros összhangban állnak a halott túlvilági boldogulásának gondolatával; a kitárt karú égistenő mintegy átöleli a koporsóban nyugvó alakot, s az állatfejű halotti istenek az épségén öröködnék.

A kiállítás különleges, a mai ember számára furcsának ható anyaga az *állatkultusz*, s azon belül az Egyiptomban szentként tisztelt állatok bebalzsamozott múmiáit is bemutatja. Az egyes állatokban felismert, isteneket tartott tulajdonságok (termékenység, bölcsesség stb.) tisztelete vezetett előbb egy-egy állatfajta kiemelt, élő példányainak hódolatára (például a szentélyben őrzött *memphisi Apisz-bika* kultuszára), majd tömeges állatkultuszra. Az állat-temetők feltárásakor kerültek napvilágra az emberi holttest mintájára gondosan bebalzsamozott állat-múmiák, amelyek közül macska, ibiszmadar, sólyom, kígyó bepólyált tetemet és egy kibontott kis krokodilt mutatunk be kiállításunkon. Három pólya belsejéről nyújt képet egy *röntgenfelvétel*, amelyet nyomógomb segítségével maguk a látogatók világíthatnak át.

VARGA EDIT
egyiptológus,
a kiállítás rendezője